नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालयको सूचना

नेपाल सरकारले भन्सार ऐन, २०६४ को दफा ९ को उपदफा (३) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सम्वत् २०७६ साल जेष्ठ १५ गतेदेखि लागू हुने गरी यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याउन र लैजान पाउने निजी प्रयोगका मालवस्तु सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरेकोले यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

परिच्छेद-१
नेपाली यात्रुको सम्बन्धमा

१. **विदेशबाट फर्केका नेपाली यात्रुका लागि भन्सार महसुल छूट हुने:** (१) नेपालमा स्थायी बसोबास गर्ने नेपाली नागरिक विदेशमा गई नेपाल फर्कंदा व्यक्तिगत प्रयोगका लागि आफ्नो साथमा ल्याएको (एकम्पनिड) वा आफू आउनु भन्दा अघि वा पछि पठाएको (अनएकम्पनिड) देहायमा उल्लिखित सबै वा कुनै मालवस्तुमा भन्सार महसुल पूर्ण छूट हुनेछः-

(क) लुगाफाटा, बरबिछ्यौना, घर गृहस्थीका पुराना सामान,

(ख) औषधि उपचार गराई फर्केका विरामीले ल्याएका औषधि,

(ग) शारीरिक रूपमा अशक्त यात्रुले सहाराको रुपमा प्रयोग गरेका सामान,

(घ) सुनको गहना पचास ग्रामसम्म, चाँदीको गहना पाँचसय ग्रामसम्म र एक लाख रुपैयाँ मूल्यसम्मको जवाहिरात जडित सुनका वा चाँदीका साथमा ल्याएको गहना गुरिया,

(ङ) ट्यावलेट वा ल्यापटप वा डेस्कटप कम्प्युटर, घडी, क्यामरा, भिडियो क्यामरा, सेलुलर मोबाइल फोन र पेनड्राइभ एक एक थान,

(च) बच्चा राख्ने पेराम्बुलेटर र ट्राइसाइकल एक एक थान,

(छ) पेशागत यात्रुले प्रयोग गरी ल्याएको सामान्य प्रकारका सामानहरु एक एक थान (जस्तैः डाक्टरका लागि ब्लड प्रेसर नाप्ने सामान्य यन्त्र, स्टेथेस्कोप, खेलाडीको खेलकुद सम्बन्धी सामान जस्तै- फुटबल, भलिबल, व्याडमिन्टन सेट, गायक तथा सङ्गीतकारको सामान्य बाजा जस्तै- गितार हार्मोनियम, तबला जस्ता सामानहरु) ।

(ज) सात किलोग्रामसम्म खाद्य परिकार ।

(झ) मदिरा एक लिटरसम्मको बोतल एक ।

(२) यात्रुले उपदफा (१) को खण्ड (घ) र (झ) मा उल्लिखित सामान बाहेक सो उपदफामा उल्लिखित अन्य सामान बढी संख्या वा परिमाणमा ल्याएमा त्यस्ता यात्रुको अवस्था, परिवार संख्या, बसेको मुलुक र समयावधि समेतलाई ध्यानमा राखी भन्सार कार्यालयका प्रमुखले औचित्य हेरी छाडिदिन सक्नेछ ।

(३) नेपालमा स्थायी बसोबास गर्ने नेपाली नागरिक विदेशमा गई नेपाल फर्कंदा व्यक्तिगत प्रयोजनका देहाय बमोजिमका सबै वा कुनै मालसामान प्रचलित आर्थिक ऐन बमोजिम समदरमा लाग्ने महसुल तिरी ल्याउन पाउने छन्:-

(क) टेलिभिजन, म्यूजिक सिष्टम, रेफ्रिजरेटर, वासिङ्ग मेशिन, पंखा, रेडियो, एक एक सेट ।

(ख) शरीरमा लगाउने लुगाफाटा, जुत्ता, कष्मेटिक्स आदि बढीमा पन्ध्र थान ।

(ग) घरायसी प्रयोगका सामान्य किसिमका उपकरण (मिक्सर, जुसर, सिलाइ मेशिन, ग्यासटेबुल, इस्त्री, राइस कुकर जस्ता) दुई/दुई थान ।

(घ) दश किलोग्राम सम्म खाद्य परिकार ।

(ङ) व्यवसायिक पेशामा लागेका (डाक्टर, इन्जिनियर जस्ता) यात्रुको दक्षता वृद्धिको लागि आवश्यक पर्ने सामान दुई/दुई थान ।

(च) खण्ड (क) देखि (ङ) सम्मका सामान बाहेक नितान्त घर व्यवहारमा आवश्यक पर्ने सामान बढीमा दुई दुई थान ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै यात्रुले सो उपदफामा लेखिएभन्दा बढी संख्या वा परिमाणमा सामान ल्याएमा त्यस्ता यात्रुको अवस्था, परिवार संख्या, बसेको मुलुक र समयावधि समेतलाई ध्यानमा राखी भन्सार कार्यालयको प्रमुखले औचित्य हेरी लाग्ने समदरको महसुल लिई जाँचपास गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिमका मालसामान आफू आउनु अघि वा पछि चलान गरेको भएमा आफू नेपाल प्रवेश गरेको मितिले तीन महिनाभित्र भन्सार गोदाममा दाखिल भइसकेको हुनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विदेशमा छ महिनाभन्दा बढी अवधि बिताई फर्केका यात्रुले आफू पुगेको ठाउँबाट उपदफा (३) बमोजिमका सामान आफूसाथ ल्याएमा वा आफू आउनुभन्दा अघि वा पछि पठाएमा देहाय बमोजिमको मूल्यसम्ममा लाग्ने भन्सार महसुल पूर्ण रुपमा छूट दिई त्यस्तो मालसामानको प्रज्ञापनपत्र नभराई छुट्टै अभिलेख राखी जाँचपास गर्न सकिनेछ र छूट सीमाभन्दा बढी मूल्यको सामान भएमा बढी मूल्यमा प्रचलित आर्थिक ऐन बमोजिम समदरमा भन्सार महसुल लाग्नेछः-

(क) छ महिनाभन्दा बढी एक वर्षसम्म विदेशमा बसी फर्केमा पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्म,

(ख) एक वर्षभन्दा बढी जतिसुकै अवधि विदेशमा बसी फर्केमा पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म,

(७) सोह्र वर्षन्दा कम उमेरका यात्रुले उपदफा (६) बमोजिमको छूट सीमाको पचास प्रतिशत मात्र सुविधा पाउनेछ ।

(८) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको कुरामा देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) विदेशमा बसेका नेपाली यात्रुहरुले आफूले प्रयोग गरेका लत्ता कपडाहरु हुलाक पुलिन्दाबाट पठाउँदा त्यस्तो लत्ता कपडामा भन्सार महसुल छूट हुने,

(ख) विदेशमा बसेका व्यक्तिले नेपालस्थित आफन्त वा परिवारका सदस्यलाई उपदफा (३) बमोजिमका सामानमध्ये अमेरिकी डलर तीन सय पचाससम्मको सामान पठाएमा प्रमाण हेरी लाग्ने समदरमा भन्सार महसुल लिई जाँचपास गर्न सकिने,

(ग) चुरोट दुईसय खिल्लीसम्म वा सिगार पचास खिल्लीसम्म दरबन्दी बमोजिम लाग्ने महसुल लिई ल्याउन दिइने,

तर उक्त परिमाणभन्दा बढी चुरोट वा सिगार ल्याएमा त्यस्तो बढी परिमाणमा लाग्ने भन्सार महसुलमा शतप्रतिशत थप भन्सार महसुल समेत असुल गरी जाँचपास गर्न सकिनेछ ।

(घ) भारतीय सेना वा प्रहरीबाट सेवानिवृत्त भई निवृत्तभरण पाउने गरी स्वदेश फर्कंदा निवृत्त भएको कागजात पेश गरेमा एक पटकको लागि पचास हजार रुपैयाँसम्मको निजी प्रयोगका घरायसी सामानहरु (सवारी साधन, हातहतियार, खरखजाना एवं अन्य प्रतिबन्धित सामानहरु बाहेक) ल्याएमा सम्पूर्ण महसुल छूट हुने,

(ङ) कुनै नेपाली नागरिकको विदेशको बसाईमा मृत्यु भएको भन्ने प्रमाणित भएमा निज र निजको परिवारको निजी प्रयोगका पुराना सबै किसिमका सामानहरु (सवारी साधन बाहेक) स्वदेशमा फिर्ता ल्याउँदा सम्पूर्ण महसुल छूट हुने,

(च) उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि ल्याउन पाउने भनी तोकेको तर यस सूचनामा उल्लेख नभएका मालसामानहरु कुनै यात्रुले ल्याएमा लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो सामान जाँचपास गरिने,

तर त्यस्तो सामानका हकमा उपदफा (६) बमोजिम मूल्य छूट सुविधा दिइने छैन ।

(छ) विदेशबाट फर्केका यात्रुले ल्याएको सामान अन्य व्यक्तिको नाममा जम्मा गर्न वा नामसारी गरी छुटाउन नपाइने,

(ज) विदेशबाट फर्केका यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याएको एकसय ग्रामसम्मको सुनमा देहाय बमोजिम भन्सार महसुल लिई जाँचपास गर्न सकिनेछ र सोभन्दा बढी परिमाणमा सुन ल्याएमा बढी ल्याएको परिमाण जफत गरिनेछः-

(१) पहिलो पचास ग्रामसम्म प्रति दश ग्राम छ हजार दुई सय रुपैयाँ,

(२) पचास ग्राम भन्दा बढी थप पचास ग्रामसम्म प्रति दश ग्राम सात हजार दुई सय रुपैयाँ ।

(झ) विदेशबाट फर्केका यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याएको सुनको गहनाको हकमा पचास ग्रामभन्दा बढी थप सय ग्रामसम्म ल्याएमा त्यस्तो गहनामा प्रति दश ग्राम सात हजार दुई सय रुपैयाँका दरले र सो परिमाण भन्दा बढी थप सय ग्रामसम्म सुनका गहनामा प्रति दश ग्राम नौ हजार रुपैयाँका दरले भन्सार महसुल लिई जाँचपास गर्न सकिनेछ । सोभन्दा बढी परिमाणमा सुनका गहना ल्याएमा बढी ल्याएको परिमाण जफत गरिनेछ ।

२. **विदेश जाने नेपाली यात्रुका लागि भन्सार महसुल छूट हुनेः** (१) यात्रुले विदेश जाँदा आफ्नो प्रयोगका लागि दफा १ को उपदफा (१) बमोजिमका सबै वा कुनै सामान लैजाँदा त्यस्तो सामानमा भन्सार महसुल पूर्ण छूट हुनेछ ।

(२) नेपाली नागरिक विदेश जाँदा सौगातको रुपमा नेपालमा उत्पादन भएका पचास हजार रुपैयाँ मूल्यसम्मका मालसामान (प्रचलित कानून बमोजिम निकासी गर्न निषेध गरिएका मालसामान बाहेक) मा कुनै महसुल लाग्नेछैन ।

तर मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सामानमा कर बीजक तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने सामानमा स्थायी लेखा नम्बर भएको बीजक पेश गरेमा यस उपदफा बमोजिमको मूल्यको सीमा बन्देज लागू हुनेछैन।

(३) सम्बन्धित वायुसेवाले यात्रुलाई साथै लैजान दिने तौलसम्मको नेपाली बजारमा खरिद गरिएका सामानहरु (प्रचलित कानून बमोजिम निकासी गर्न निषेध गरिएका मालसामान बाहेक) लैजान चाहेमा आवश्यक कागजातहरु पेश गरी कानून बमोजिमको शुल्क र महसुल तिरी लैजान पाउनेछ । यसरी सामान लैजाँदा अग्रिम भुक्तानीको प्रमाण वा प्रतीतपत्र आवश्यक पर्नेछैन ।

३. **गैरआवासीय नेपाली यात्रुले पाउने सुविधाः** गैरआवासीय नेपाली यात्रुले आफू गैरआवासीय नेपाली भएको प्रमाण पेश गरेमा दफा १ को उपदफा (१), (२) र (३) तथा दफा २ बमोजिमको सुविधा पाउनेछ ।

४. **चालक दलका सदस्य (क्रु मेम्बर) ले सामान ल्याउन नपाउनेः** उडानमा गएका वायु सेवाका चालक दलका सदस्य (क्रु मेम्बर)ले आफ्नो प्रयोगमा ल्याएका निजी सामान बाहेक अन्य कुनै सामान ल्याउन पाउने छैन ।

५. **सिमानामा ओहोरदोहोर गर्ने व्यक्तिले सुविधा नपाउने:** (१) सिमानामा ओहोरदोहोर गर्ने व्यक्तिलाई यस सूचनामा उल्लेख भएका कुनै पनि सुविधा दिइने छैन ।

तर एकसय रुपैयाँ मूल्यसम्मका निजी प्रयोगका मालसामान साथै ल्याए वा लगेमा भन्सार प्रमुखले औचित्य हेरी महसुल नलिई छाड्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि भारतमा अध्ययन गर्ने नेपाली विद्यार्थीहरुले आफ्नो साथमा लगेको वा ल्याएको ट्याबलेट वा ल्यापटप वा कम्प्यूटरमध्ये कुनै एक थानमा महसुल लाग्नेछैन ।

परिच्छेद-२

विदेशी यात्रुको सम्बन्धमा

६. **अन्तर्राष्ट्रिय हवाई उडानबाट आउने जाने विदेशी यात्रुले पाउने छूट:** (१) अन्तर्राष्ट्रिय हवाई उडानबाट आउने, जाने विदेशी यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याएको वा लगेको (एकम्पनिड) वा आफू आउनु भन्दा अघि वा पछि ल्याएको वा पठाएको (अनएकम्पनिड) देहायमा उल्लिखित निजी प्रयोगका चलनचल्तीमा ल्याएका पुराना सबै वा कुनै मालवस्तुमा महसुल छूट हुनेछः-

(क) बाइनाकुलर (दूरविन) एक वटा,

(ख) ट्याबलेट वा ल्यापटप, भिडियो क्यामरा र क्यामरा एक-एक वटा,

(ग) पोर्टेवल म्युजिक सिष्टम एक सेट,

(घ) लुगाफाटाहरु, बरबिछ्यौना, कसन तसन, घर गृहस्थीका पुराना सामानहरु,

(ङ) पेराम्बुलेटर र ट्राइसाइकल एक एक वटा,

(च) साइकल एक वटा,

(छ) घडी एक वटा,

(ज) सेलुलर मोबाइल फोन एक वटा,

(झ) पचास ग्रामसम्म सुनको गहना र सय ग्रामसम्म चाँदीका गहना,

(ञ) पेशाकर्मीले आफूले चलन चल्तीमा ल्याएका देहाय बमोजिमका उपकरणहरुः-

(१) पेशाकर्मीले आफूले गरिआएको काम गर्नको निमित्त ल्याएको ज्यावल बढीमा एक सेट ।

(२) डाक्टर वा वैद्यले आफ्नो पेशा अनुसारको काम गर्नको निमित्त ल्याएको सामान्य किसिमको यन्त्र, औजारहरु र औषधिहरु तथा सम्बन्धित विशेषज्ञले प्रयोग गर्ने आवश्यकीय सामानहरु।

(३) गायक वा संगीतकारले ल्याएको गाना बजानाको यन्त्र एवं गाना बजाना सम्बन्धी आवश्यक सामान ।

(४) खेलाडीले आफूले खेल्ने खेलको सामान ।

(५) माछा मार्ने रड ।

(२) कुनै विदेशी यात्रुले उपदफा (१) को खण्ड (झ) मा तोकिएको परिमाणभन्दा बढी सुन तथा चाँदीका गहनाहरु ल्याई भन्सार कार्यालयमा ट्रान्जिटमा डिपोजिट राख्न घोषणा गरेमा भन्सार कार्यालयले त्यस्ता गहना सुरक्षित साथ राखी सोको निस्सा सम्बन्धित यात्रुलाई दिनु पर्नेछ । त्यस्तो यात्रु नेपालबाट फिर्ता जाँदा निजले डिपोजिट राखेको गहना भन्सार कार्यालयले फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(३) कुनै विदेशी यात्रुले उपदफा (१) को खण्ड (झ) मा तोकिएको परिमाणभन्दा बढी निजी प्रयोगका सुन तथा चाँदीका गहनाहरु पछि फिर्ता लैजाने गरी भन्सार बिन्दुमा घोषणा गरेमा त्यस्तो गहना परीक्षण गरी त्यस्तो गहनाको मूल्यको बीस प्रतिशत रकम धरौटी राखी ल्याउन दिइनेछ ।

यसरी ल्याएको गहना भन्सार बिन्दुमा परीक्षण गरी फिर्ता जाँदा लैजान दिई त्यस्तो गहना ल्याउँदा राखेको धरौटी रकम फिर्ता दिइनेछ । त्यसरी परीक्षण गर्दा घोषणा गरे भन्दा फरक गुणस्तर तथा परिमाण भएको प्रमाणित भएमा भन्सार ऐन, २०६४ को दफा ५७ को उपदफा (१) बमोजिम कसूर गरेको मानी सजाय हुनेछ ।

(४) उपदफा (१) मा उल्लिखित मालसामानका अतिरिक्त प्रचलित कानून बमोजिम निकासी वा पैठारी गर्न निषेध वा नियन्त्रण गरिएका र व्यापारिक प्रयोजनका मालसामान बाहेक विदेशी यात्रुले निकासी वा पैठारी गर्ने अन्य सामानहरु भन्सार प्रमुखले औचित्य हेरी बिना महसुल वा कानून बमोजिम लाग्ने महसुल लिई ल्याउन र लैजान दिन सक्नेछ ।

(५) राहदानी लिई आउने जाने विदेशी यात्रुहरुले ल्याउने देहायको मालसामानमा भन्सार महसुल लाग्ने छैनः-

(क) मदिरा एक लिटरसम्मको बोतल एक वा वियर बाह्र क्यानसम्म,

(ख) चुरोट दुईसय खिल्ली, सिगार पचास खिल्ली, टोबाको दुईसय पचास ग्रामसम्म,

(ग) दश हजार रुपैंयाँ मूल्यसम्मका औषधि (प्रचलित कानून बमोजिम पैठारी गर्न निषेध गरिएका औषधिहरु बाहेक),

(घ) पाँच हजार रुपैंयाँ मूल्यसम्मका खानेकुराहरु (टिन प्याक समेत),

(ङ) दुई हजार रुपैंयाँ मूल्यसम्मका ताजा फलफूल ।

(६) विदेशी यात्रुले नेपालबाट लैजान सक्ने सौगातको हकमा निजले नेपालमा विदेशी मुद्रा सटही सम्बन्धी कारोवार गर्ने बैंक वा त्यस्तो विदेशी मुद्रा सटही गर्न तोकिएको अधिकृत डिलरसँग विदेशी मुद्रा सटही गरेको प्रमाणित हदसम्म नेपाली बजारमा खरिद गरिएका मालसामान बिना इजाजतपत्र (प्रचलित कानून बमोजिम निकासी गर्न निषेध गरिएका बाहेक) लैजान वा पठाउन सक्नेछ ।

(७) विदेशी यात्रुले उपदफा (६) मा तोकिएका मालसामानका अतिरिक्त नेपालमा उत्पादन भएका वा नेपाली बजारमा खरिद गरिएका मूल्य पचास हजार रुपैयाँसम्मका मालसामानहरु (प्रचलित कानून बमोजिम निकासी गर्न निषेध गरिएका बाहेक) आफूसाथ लैजान वा पठाउन सक्नेछ ।

तर मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सामानमा कर बीजक तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने सामानमा स्थायी लेखा नम्बर भएको बीजक पेश गरेमा यस उपदफा बमोजिमको मूल्यको सीमा बन्देज लागू हुने छैन।

७. **मालसामान जफत हुने:**- कुनै यात्रुले भन्सारमा घोषणा नगरी कुनै सामान लुकाई छिपाई ल्याउने वा लैजाने प्रयत्न गरेमा वा यस सूचनाको प्रतिकूल हुने गरी कुनै सामान ल्याउन र लैजान खोजेमा त्यस्तो सामान जफत गरी प्रचलित कानून बमोजिम कारबाही गरिनेछ।

८. **महानिर्देशकले निर्णय गर्ने:** यो सूचना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा कुनै द्विविधा परेमा भन्सार विभागका महानिर्देशकले निर्णय गर्नेछ र निजले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

९. **खारेजी:** खण्ड ६६, संख्या १०, २०७३।२।२५ को नेपाल राजपत्र भाग ५ प्रकाशित अर्थ मन्त्रालयको सूचना खारेज गरिएको छ ।